

آیه الله کاشانی

در پیشگاه قضاوت تاریخ

« پایان زندگانی هر کس بزرگ اوست » جز مردی که مرگ وی آغاز دفتر است! »

تولد و مقام علمی: حضرت آیه الله المجدد آقای حاج سید ابوالقاسم کاشانی فرزند مرحوم آیه الله حاج سید مصطفی کاشانی (که از علماء درجه اول عراق بود) در سال ۱۳۰۰ هجری بدینجا آمد. در ۱۶ سالگی به عراق رفت و در حوزه علمیه نجف پیوست و بجهت برداشت. پس از طی مراحل نخستین، از معضرات استنباطی چون: آیه الله آخوند ملا کاظم خراسانی، آیه الله حاج میرزا حسین میرزا خلیل، آیه الله والدش، استفاده ها نمود و در جوانی بدرجه اجتهاد رسید و از مراجع تقلید بزرگ از قبیل: آیه الله میرزا محمد تقی

شیرازی، آیه الله شریعت اصفهانی، آیه الله آفاضل عراقی، آیه الله آقا سید ابوالحسن اصفهانی، آیه الله حاج سید اسماعیل صدر، اجازه اجتهاد اخذ و مورد توجه مردم مسلمان و علمای اعلام قرار گرفت.

در مقام علمی حضرت آیه الله کاشانی هیچگونه تردیدی نیست، و دوست و دشمن به جامعیت و کمال علمی آن فقیه سعید اقرار داشته و دارند. (۱)

طرز فکر آیه الله کاشانی: نگاه علوم انسانی و مطالعات فقهی

آیه الله کاشانی معتقد بود که سیاست از دیانت جدا نیست و اسلام یک دین اجتماعی است و بایست علمای اسلامی، همانند پیشوایان بزرگ دین، در امور اجتماعی پیشقدم باشند و برای همین منظور در مبارزات اجتماعی برای طرفداران، همواره پیشقدم و پرچمدار بود که شاید اشاره بدو نمونه آن کافی باشد:

۱ - انقلاب عراق و وجهاد برای استقلال: با آغاز جنگ جهانی اول، قوای استعماری به عراق حمله کرد، علماء بزرگ برای دفاع از سرزمین اسلامی عراق، فتوای

(۱) برای مزید اطلاع از شرح حال و مقامات علمی آیه الله کاشانی به کتابهای: «طبقات اعلام الشیعه»، «نقباء البشر» (تالیف علامه آقا شیخ آقا بزرگ تهرانی) و «علماء معاصرین»، «تالیف خیابانی» و «ریحانة الادب» تألیف «مصدق علی تبریزی» مراجعه شود.

جهاد دادند، نیروهای ملی برهبری علما و از جمله پدر آیه الله کاشانی و خود وی قیام کردند و این جهاد ۱۶ ماه طول کشید و در همین جنگ بود که پدر آیه الله کاشانی بدرجه شهادت رسید ...

هنگامیکه قرارداد استعماری ۱۹۱۹ م در عراق امضاء شد، آیه الله کاشانی با هم کاری عظام بزرگ و عشایر عرب بر ضد این قرارداد قیام کرد و فتوی جهاد داد و علیه نیروهای استعماری اشغالگر به جنگ پرداخت و خود نیز با مرحوم آیه الله آقا سید محمد تقی خونساری اسلحه برداشته و میدان جنگ رفتند.

آیه الله کاشانی علاوه بر اینکه عضو هیئت عالی دینی انقلابیون بود یکی از چهار عضو کمیته عالی جنگ حکومت انقلاب هم بود (۱) این جنگ بیش از ۶ ماه طول کشید و سرانجام هم به پیروزی و استقلال عراق منجر شد که تفصیل آنرا باید در کتابهای مربوط بتاریخ عراق مطالعه کرد.

روی عین اصل بیگانگان یکی از شرایط صلح را تسلیم آیه الله کاشانی قراردادند، کتابخانه بزرگ خانوادگی آیه الله را از بین بردند و چون مقامات دستگیری ایشان را فراهم میکردند از راه پشکوه و ارستان با ایران آمدند.

۲ - نهضت ملی ایران عملی شدن صنعت نفت :

... پس از جنگ جهانی دوم، نیروهای استعماری آیه الله کاشانی را پیمان همکاری با آلمانیها دستگیر ۲۸ ماه تمام در اورک و کرمانشاه ورش زندانی نمودند ولی علت اصلی این توقیف و تبعید آن بود که آیه الله کاشانی مبارزه شدیدی را علیه نیروهای متجاوز شروع کرده بود و استعمار که از سابقه امر در عراق اطلاع داشت آیه الله را دستگیر کرد ...

آیه الله کاشانی پس از آزادی در فعالیتهای اجتماعی و مبارزات سیاسی شرکت کردند و در نتیجه در خرداد ماه ۱۳۲۴ دستگیر و ۲۲ ماه تمام در بهجت آباد فزون تبعید بودند و سپس به «بیروت» تبعید شدند ...

جریانات بعد از این خیلی مضطرب است بهتر اینست چند جمله کوتاه را در این باره از زبان دیگران بشنوید ... حضرت آیه الله کاشانی از بنیانگزاران نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران و جبهه ملی بودند که شعار ملی شدن صنعت نفت را عنوان کردند.

در دوره ۱۶ این مبارزه موج شدت رسید و سرانجام به ملی شدن نفت ایران منجر شد (۱) : الثورة العراقية الکبری (انقلاب بزرگ عراق) تألیف استاد سید عبدالرزاق حسنی مورخ معاصر عراقی چاپ صیدا - لبنان ص ۱۸۸.

شد. در جریان اجرای قانون ملی شدن صنعت نفت حضرت آیه الله کاشانی بوسیله مختلف دولت را تقویت میکردند و با نفوذ و محبوبیتی که در کشور های اسلامی داشتند مسلمانی جهان را به پشتیبانی از مبارزات ملت ایران دعوت مینمودند.

درفروش اوراق قرضه ملی فتوای حضرت آیه الله نقش عظیمی داشت. روز سیام تیر حضرت آیه الله طی اعلامیه ای مردم را بنظاظر و مقاومت دعوت کردند و اعلام داشتند که اگر برای بکتر انگلیسی با ایران برسد کلیه تأسیسات نفتی کشور را نابود خواهیم کرد در دوره ۱۷ حضرت آیه الله بریاست مجلس شورای ملی انتخاب شدند. (۱)

رحلت آیه الله کاشانی

آیه الله کاشانی در تاریخ ۲۳ اسفندماه - ۷ شوال ۱۳۸۱ پس از مدتی کسالت بر حلت ایردی بیوست و رحلت ایشان موجب تأثر و تأسف مردم مسلمان ایران و جهان گردید. سیزده سالگی از نسبت از سراسر جهان بپایماندگان آن مرحوم واصل شد؛ در تشیع جنازه آن مرحوم که از مسجد مسیحیالار بمل آمد دهها هزار نفر از مردم تهران و همه علماء اعلام و عده زیادی از فضلاء قم شرکت کردند.

شیر گزازیهای خارجی بر رحلت آیه الله کاشانی و ابد نیامد بخار به کردند و رادیو کراچی، آنکارا، قاهره و کشورهای اسلامی دیگر مردم ایران تسلیت گفتند. در قم و تهران و مشهد و اصفهان و کاشان، آبادان، کیلان، و سایر شهرستانها مجالس ترحیم مفصلی از طرف آیات عظام و علماء اعلام و مردم برپا شد ...

قضاوت تاریخ :

آری؛ بدینترتیب حضرت آیه الله کاشانی در گذشت، و از مال دنیا «چیک منزلی که در رهن است» در مقابل ده هزار تومان قرضی که دارد چیزی از خود باقی نگذاشت در حالیکه با آن قدرت و مقامی که چندسال پیش داشت، میتوانست مانند دیگران صاحب آلا و الواف و مالک کاخها و باغها گردد ...

درفوت حضرت آیه الله کاشانی دنیای اسلام متأثر شد اما، مناسفانه در ایران عدولی ملود دیگر بودند؛ و فضاوتهای ناروایی کردند، مانند این باره هم از خود چیزی نمی گوئیم و قضاوت صحیح را بعهده تاریخ و مردم باانصاف میگذاریم و در جان آنها را که آنچه فداکاری و جانفشانی و مبارزه و جهاد و کوشش آیه الله کاشانی را فراموش کردند یا دوری می طلبیم تا دوباره مرد بزرگی که شخصیت جهانی داشت، با منطبق بهتر و تحقیق بیشتر قضاوت کنند.